

Musa Süreyya'nın Kaleminden "Mûsikîmizin Geleceđi" Üstüne

In The Writing of Musa Süreyya "Future of Our Music"

Fazlı Arslan ¹

Öz

Osmanlı son dönem aydınlarından olup Cumhuriyet Dönemi'nde de devletin kültür sanat politikalarını etkilemiş birçok aydın bulunmaktadır. Bunlardan birisi de Musa Süreyya Bey'dir. Çocukluk ve gençliği geleneksel mûsikî ile geçmiş, başta babası Giriftzen Asım Bey olmak üzere, dönemin önemli musikişinaslarından yararlanmıştır. Bu alanda besteler de yapmış olan Musa Süreyya aynı zamanda Batı mûsikisini de iyi derecede öğrenmiştir. Devlet kurumlarında hem Türk klasik mûsikisini, hem de Batı mûsikisini öğretmiştir. Darülelhanda hocalık ve idarecilik de yapan Musa Süreyya, musiki alanında yazı ve kitaplar kaleme almıştır.

Bu çalışmada Musa Süreyya'nın iki yazısı üzerinden musikimizin geleceğini nasıl gördüğüne bakacağız ve yapılması gerekenler hususunda fikirlerini tespit etmeye çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Musa Süreyya, Batılılaşma, müzik.

¹ Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Abstract

There are many intellectuals who were educated in the last period of the Ottoman Empire and influenced the arts and culture policies of the Republic of Turkey. One of these is Musa Süreyya Bey. He have benefited from the important music masters of the time, especially his father Giriftzen Asım Bey and Musa Süreyya, who also made compositions in this field, also learned Western music at a good level. In state institutions, he taught both classical Turkish music and Western music. He also worked as a teacher and teacher at Darülelhan. He wrote articles and books in the field of music.

In this study we will look at how Musa Süreyya sees the future of Turkish music through his two articles and we will try to determine his ideas about what needs to be done.

Keywords: Musa Sureyya, Westernisation, music

Giriş

Musa Süreyya, 1884 yılında Üsküdar'da doğmuştur. Meşhur bes-tekâr ve neyzen Giriftzen Âsım Bey'in (ö. 1929) oğludur. İlk mûsikî hoca-sı babasıdır. Ondan girift ve ud çalmayı öğrendi. Babası, gittiği her mûsikî meclisine oğlunu da götürmeye özen gösterirdi. Bu meclislerde çok sayıda mûsikîşinas tanıdı ve onlardan klasik üslubu aldı. Hacı Ârif Bey, Zekâizâde Hâfız Ahmed (Irsoy), Müezzinzâde Rifat Bey, Bolâhenk Nûri Bey mûsikî meşkettiği meşhur isimlerden birkaçıdır. Türk mûsikî-sini Avrupa'da tanıtmak amacıyla, Tanbûrî Cemil Bey'in evinde konser hazırlıkları yapan mûsikîşinaslara babasıyla eşlik etmiş ve bu sayede zengin bir eser birikimine sahip olmuştur. Bu sebeple çağdaşları Hüseyin Sadettin Arel, Mesut Cemil ve Ruşen Ferit onu son yüzyılda yaşamış mûsikîşinaslar arasında klasik bilgisi en zengin sanatkâr olarak kabul etmişlerdir.

Musa Süreyya, 1910'da devlet tarafından mûsikî tahsili için Berlin'e gönderildi. Yurda dönünce çeşitli okullarda mûsikî öğretmenliği yaptı. 1923 yılında Dârülelhân'a müdür tayin edildi. Batı mûsikîsi bölümünü de bizzat yönetti. Orada mûsikî tarihi ve kompozisyon dersleri verdi. 1926 yılında Maarif Vekâletine verdikleri raporla Darülelhandan Türk

mûsikîsi bölümünün lağvedilmesine ön ayak olması sebebiyle ciddi biçimde eleştirilmiştir. 2 Aralık 1932 tarihinde Lâleli'deki evinde öldü ve Merkezefendi Mezarlığına defnedildi.

Hem Türk klasik mûsikîsi hem Batı tekniğinde eserler veren Musa Süreyya Bey'in, Türk mûsikîsi eserlerinin zarif bir üslûp ve klasik bir eda ile örüldüğü kabul edilir. Marşları ve ilahileri de vardır ve birçoğunu çoksesli olarak bestelemiştir.²

Musa Süreyya Bey, dönemin birçok aydını gibi bazı mecmualarda mûsikî üstüne yazılar yazmıştır: *Darüelhan*, *Yeni Mecmua*, *Milli Mecmua*, *Büyük Mecmua*'da ve *Yeni İnci*'de. Bazı yazılarında mûsikînin başlangıcı üstüne tarihi bilgiler verir. Bazılarında Batı'daki mûsikî cereyanlarını anlatır, mûsikîşinas biyografilerini işler. Musa Süreyya, Maarif Vekâleti tarafından 1927'de basılan bir de *Mûsikî Kitabı* yazmıştır ve bu kitap, okullarda okutulacak müfredata göre hazırlanmıştır.

Yukarıda sözünü ettiğimiz yazılarına ek olarak Musa Süreyya, mûsikîde batılılaşma çerçevesinde, mûsikîmizi istikbalde nasıl görmek istediğine, mûsikîmizin hangi yöne doğru evrilmesi gerektiğine dair fikirlerini yoğun olarak ihtiva eden yazılar da kaleme almıştır. Bu hususu yoğun olarak iki yazısında buluyoruz. "Mûsikîmizin Âtisi" ve "Mek-tep Mûsikîsinde Teceddüd İhtiyacı". İşte bu iki yazısı tam metin olarak burada yeni harflere aktarılacak ve kısa bir özeti yapılacaktır. Muhteva birliğini dikkate alarak bu iki yazıyı tercih ettik. İlk yazıda Erken Cumhuriyet Döneminin mûsikî politikalarının gereği olarak mûsikîmizin, "medeni dünyanın" ve "asrî sanatın, fennin kaidelerine uygun olarak" nasıl yenileştirileceğine dair fikirler sunarken ikinci yazıda bu evrensel mûsikînin okullarımızda nasıl öğretilene dair bilgiler verir.

"Mûsikîmizin Âtisi"

Yeni İnci, sayı 5, 1338 (1922), s. 14.

² Şu kaynaklardan özetle: İbnülemin Mahmut Kemal İnal, *Hoş Sadâ*, İstanbul 1958, s. 224; Ekmeleddin İhsanoğlu vd., *Osmanlı Mûsikî Literatürü Tarihi*, İstanbul 2003, s. 205; Nuri Özcan, "Musa Süreyya Bey", *DİA*, c. 31, s. 225-226; Kubilay Kolukırcık, *Türk Müzik Tarihinde Dârü'l-elhân ve Dârü'l-elhân Mecmuası*, Barış Kitabevi Ankara 2014, s. 82.

Son senelerde mûsikîmizde başlayan teceddüd harekâtı bu sahada hayli teşettüt³ ve buhran husule getirmiştir. Zaman ve ahvalin değişmesi mûsikîmizin eski şeklinde devamına imkân bırakmayacağı şüphesizdi. Eyyam-ı ahıyrde⁴ Avrupa mûsikîsini daha ziyade işitmek ve dinlemek fırsatı ve bu suretle o mûsikînin terakkiyatına bir dereyeye kadar hasıl olan ittila',⁵ o mûsikîmizi de terakki ve tekemmüle isâl etmek⁶ arzu ve emellerini vücuda getirmiştir. Bu saika ile mûsikîşinaslarımız Şark mûsikîsinin muayyen ve mahdud eşkâlini tevsî' ederek⁷ Garp mûsikîsindeki âsâra müşâbih besteler yapmaya başlamışlardır. Aynı zamanda Garb'ın bazı aletleri kendi sazlarımız meyanına girmiş ve diriye etmek usûlü de kabul edilerek terennümatımıza orkestra şekli verilmiştir. Mûsikîmizdeki bu tahavvülât⁸ mûsikî hayatının ilk inkişaf ettiği memleketlerdeki harekâta müşâbih olmakla beraber bazı nukâtta⁹ tamamıyla hususiyetini haiz bir mahiyettedir. Medeni hayata dahil olan milletlerdeki mûsikî hareketleri hakkında tarih-i mûsikînin verdiği malumat ve haberlere nazaran umumiyetle milletlerin kendilerine mahsus mûsikîleri vardır. Ahval-ı mahalliyye, iklim, tabayı¹⁰ itibarıyla ayrı ayrı karakterleri bulunan bu mûsikîler hiçbir şekle tabi olmayan bir takım nağmeler ve melodilerdir. Bu ibtidai milletlerin samim-i¹¹ ruhundan koparak elemi, sürûru, şecaat ve besaleti¹² ifade, ma'budların evsâfını tebcil yahut Cenab-ı Hakk'a karşı niyaz ve tazaruu tazammun etmiştir. Teheyyc anlarında alelade fertlerden doğan bu nağmeler, hissiyat-ı umumiyeyi ifadeye vasıta olmuş ve milletlerin merğub¹³ teğanniyatını teşkil etmiştir. Bu suretle milletlerdeki en derin duygulardan ve hislerden çıkan birer mûsikî kütlesi vücuda gelmiştir. İbtidai kavimlerde bile bu kabil mûsikîler vardır. Hadaret safhasına girmeye başlayan milletler bu mûsikî esaslarını ele alarak bulunduğu asrın terakkiyat-ı mûsikîyye-siyle te'lîfe başlamışlar ve kendi cevherlerine güzel ve muayyen şekiller

³ Parçalanma, dağılma

⁴ Son günlerde

⁵ Bilgi sahibi olma

⁶ Ulaştırmak

⁷ Genişleterek

⁸ Değişimler

⁹ Noktalarda

¹⁰ Tabiatler, mizaçlar

¹¹ Öz, iç

¹² Yiğitlik

¹³ İstenen, rağbet edilen

vermişlerdir. Bu yolda fenni olarak tedvin edilen mûsikî parçaları, aynı ruh ve histe eserler vücuda getirmek için birer menba-ı ilham ve o milletler de birer şahsiyeti-i mûsikîyyeye sahip olmuşlardır.

Şark milletlerinde ise Şark mûsikîsi namıyla hükümran olan bir mûsikî vardır ki âlâtıyla âsârıyla hayli vüsa'te maliktir. Bu mûsikîde pek çok bestekârlar, sanatkârlar yetişmiş ve âsâr-ı nefîse meydana gelmiştir. Fakat bu öyle bir mûsikîdir ki Şark milletleri arasında karakter farkları göstermişse de bu milletlerin kalplerinden doğan mûsikîyle alakadar olmamıştır. Şark mûsikîsinin istinad ettiği esâsât-ı fenniyyeye nazaran muayyen sesler arasında seyr-i mahsus vardır. Bir eser-i mûsikînin bestelenmesi hususunda çizilmiş kaide ve kanunlardan zerre kadar hariçe çıkılamaz. Bu kuyûd ve şurûta¹⁴ riayet mecburiyetinden sonradır ki estetik nazar-ı itibara alınır. Muhtelif tehassüsâtın Şark musiksiniin kuyûd-ı fenniyyesiyle iblağ ve ifadesi mümkün değildi. Şark milletlerinin mümtaz sınıfları arasında hüküm süren, samiaların¹⁵ alıştığı bu mûsikîden başka bu milletler halkının asl ü esası olan bir mûsikî vardır ki kalplerden kopmuş ve işlenmemiş cevher halinde kalmıştır. Milletlerin sinesinde yaşayan bu mûsikîyi arayıp çıkarmak ve bu asrın fenniyyâtı dahilinde işlemek şimdiye kadar mümkün olmamıştır. Çünkü birçok avâmil¹⁶ ve bilhassa Şark mûsikîsinin hükümran olan saltanatı o mûsikîyi mühmel bırakmıştır.

Memleketimizde halen hükümfermâ olan Şark mûsikîsi ile sine-i millette yaşayan bir de mühmel halk mûsikîsi mevcuttur.

İstanbul'daki teşebbüsât-ı ahîre Şark mûsikîsinin mecbur ettiği takyîydâtan¹⁷ kurtulmak için tecelli eden ibtidai harekâttır. Serbest ifadeye malikiyet için başlayan bu hareketin istikameti Garb'a, asr-ı hazır mûsikîsine müteveccihdir. Çünkü asır mûsikîsinin fenniyyatına istinad edilerek her türlü tahassüsâtın ifade ve beyanına imkân vardır. Asır mûsikîsine yaklaşmak için gittiğimiz yolda sair milletlerden farkımız o mûsikîye vusûl için Şark mûsikîsi üzerinde yürümek mecburiyetinde

¹⁴ Kayıtlar ve şartlar

¹⁵ Duyma, işitme yetisi

¹⁶ Etkenler

¹⁷ Sınırlamalar

bulunmaktadırdır. Ruhlarımızda asırlardan beri teessüs eden Şark mûsikisini defa'ten koparıp atmak bittab' kolay değildir. Hissiyatımızın Şark mûsikisiyle meşbu¹⁸ olmasından bu hususta her nevi teceddüdât,¹⁹ o mûsikinin tesirâtından kurtulamamaktadır. Böyle olmakla beraber bu gün teceddüd vadisinde işitmekte olduğumuz eserler Garb'a doğru atılan ilk adımlardır. Yeni eserler az çok Avrupa mukallitliği şeklinde ve fenn-i haziranın kaide ve kanunlarına tevafuk etmediğinden kıymet-i ilmiyyeyi haiz olmamakla beraber muayyen motifleriyle ve periodik eşkâliyle üslupta husule getirdiği değişiklikten dolayı Garp mûsikisine karşı hasıl olan meyelanı sarîh bir surette ihsas etmektedir. Bu hareketin devamıyla bilahere fenni eserlerin yapılacağında şüphe edilmezse de Şark mûsikisi yolunda devam edildiği müddetçe bestelerin karakter ve reng-i millîden mahrum bulunacakları tabiidir. Avrupa'da organum namıyla on asır evvel başlayan ve bizde armoni diye maruf olan çok sesli mûsikideki polifoni ve homofoni tarzahenginin taammüm²⁰ ve intişarı, Şark mûsikisinden tedricen tebaud²¹ ve hiss-i millinin tekemmülü, bir gün milel-i sairede olduğu üzere bizi de menâbi-i mûsikîyemizi²² tedkik ve tettebbu'a sevk edecektir. Milli nağmelerimizin fenn-i hazır ile tevhide yolundaki mesainin ibtidar²³ ettiği gün şahsiyyet-i mûsikîyemiz belir-meye başlayacaktır.

“Mektep Mûsikisinde Teceddüd İhtiyacı”

Dârülehân Mecmuası, sayı 4, (1 Ağustos 1340/1924), 137-138.

On asır evvel zuhur eden çok sesli mûsikî, çeşitli tekâmül safhalarından geçti. Nihayet polifoni suretinde hükümran olmaya başladı. Tek sesli mûsikî artık ortadan kalkmış bulunuyordu. Müteaddid melodilerin aynı zamanda terennümü kulaklarda yeni bir heyecan ve idrak husule getirmiş, tek sesli mûsikînin ahengindeki işlenmemişlik hissedilmeye başlanmıştı. Bir aralık monodi, yani tek ses, tekrar meydana çıktı. Fakat

¹⁸ Dolu

¹⁹ Yenilikler

²⁰ Yaygınlaşması

²¹ Uzaklaşma

²² Mûsikî kaynaklarımızı

²³ Bir işe başlama

bu ilk basit nağmelerden ibaret değildi. Tek sese müteaddid terennümlü inhinâların²⁴ müttehid ahenkleri karışıyordu. Yeni monodi esas itibarıyla çok sesli mûsikînin bir cephesiydi. Alman mûsikîşinaslığının meşahirinden²⁵ Reimann, eserlerinin birinde zamanımızda tek sesli mûsikînin yani aletlerle muğannilerin bir melodiyi aynı ses üzerinden icra etmeleri nevine benzeyen bir mûsikînin mevcut olmadığından bahsediyor. Reimann bu sözleriyle bittab' sanatı müttekâmil medenî milletleri kasd etmişti. Gerçekte bu gün Garp'ta ve dünyanın diğer müterakki memleketlerinde münhasıran tek sesli mûsikîye tesadüf edilmez. Asrımızda yalnız geri kalmış milletlerdir ki tek sesle icra edilen mûsikînin muttarı²⁶ ahengiyle iktifaya devam etmektedirler.

Memleketimizin her sahada inkılâba ihtiyacı var. İlim tezahüratıyla sanat telakkileri arasındaki tevazünün²⁷ şuuruna müstenid teceddütlerle temin edilmesi lazımdır. Hayatımızdaki muâşeret şerâiti birçok vasfıyla değişiyor. Zevklerimizde daha yeni ihtiyaçlar hasıl olmuştur. Artık eski i'tiyadların muhafazasıyla yaşayamayız. Genç mûsikî muallimleri, talebelerine iki, üç sesli şarkılar öğreterek kulakların inceleyen tekâmül ihtiyacına çalışıyorlar. Bu yoldaki mesaide ciddî muvaffakiyet gösterenlere tesadüf edilmektedir. İlim ve sanat heyecanı artık mahdûd zevatın bir imtiyazı olamaz. Memleketimizde herkes şiirin, mûsikînin resmin derin hazzından nasibini almalıdır. Yeni mûsikî, köy, şehir hiçbir mani' ve hudûd tanımayarak vatanın her sahasına teşmil edilmek lazımdır. Geçenlerde Boyçev isminde bir Bulgar mûsikî öğretmeniyle görüştüm. Bu zat otuz seneden beri aşk ve heyecanla gençlere mûsikî talim etmiş. Bulgaristan'ın her tarafını gezerek çocuklardan korolar teşkil etmiş, müteaddid sesli teğannilerin mütefevvik²⁸ tesirini hissettirmiştir. Her memlekette hususi meziyetleri resmî hayatın nafiz nazarları takip eder. Bulgar öğretmeni otuz senelik gayretinin mükâfatına mazhar olmuş, hakında ciddî, esaslı muvaffakiyetlerinin sırrını, esbabını hâvi bir kitap neşretmişler, memleketin minnet ve şükran hisleri bu suretle izhar ve ilan edilmiş. Milletimizin civanmerdane hareketleri hakkında çok misal

²⁴ Eğilme, bükülme

²⁵ Meşhurlarından

²⁶ Tek düze

²⁷ Dengenin

²⁸ Üstün, yüce

buluruz. Bulgarların bu kadirşinasâne hareketlerini müstesna bir nümüne gibi göstermeye muhtaç değiliz.

Reis-i Cumhurbaşumuz Gazi Paşa Hazretleri çok yüksek bir nüfuz-ı nazarla Dumlupınar'da son devrin sınırlarında ve ruhunda yanan şehâmetin²⁹ tecellî yerlerinde, ictimai teceddüd lüzumundan, mütefekkir ve heyecanlı bir ruhla bahsetmişlerdi. Milletimizin tehzib ve terbiyesine âmil olacak büyük müessirlerden biri mûsikîdir. Bir sanatın tahassüsle-riyle memleketimizde medenî insanlara layık evsafı artırmak fırsatını bulacağız. Maârif Vekâleti mektep mûsikisindeki teceddüd ihtiyacını hissettirmiştir. Mûsikî muallimlerinden mekteplerde söyledikleri şarkıların notalarını istedi. Bunlar bir heyet vasıtasıyla tetkik edildi. Müntehab parçaları ayırdılar. Komisyonunda Mesut Cemil ve Halil Bedîi Beyler gibi güzide iki muallim de bulunmuştu. İntihablarındaki isabete emniyet ve itimatla mukabele olunabilir. Vekâlet bu suretle mûsikî tedrisatına yeni bir şiraze veriyor. Sanatlarda yapılacak işleri tasnif etmek(le) muayyen ve müttehıd³⁰ bir hedefe doğru yürümek kabil olacaktır. Şimdiye kadar münferit muvaffakiyetler görünüyordu. Şimdi şarkıların matbu' vesaitle tamiminden vahdet husule gelecektir. Yalnız yukarıda bahsettiğimiz gibi gençlerde polifoniye karşı bir ülfet-i sem'iyeye³¹ hasıl olması teshil³² edilmelidir. Bunun için iki üç dört sesli şarkıları cami' albümlerin neşrine ihtiyaç vardır. Şimdilik kuvvetli bir hatve³³ atılmak üzere bulunuyor. Gençliğin ruhu müteaddid seslerin terkiibini tahlil edecek bir kabiliyete ve kültüre mazhar olmalıdır. Dâhilerin beşeriyete ihdâ ettikleri büyük eserlere karşı kulaklarımızın etrafında bir Çin Seddi teşekkül etmişti. Şimdi gönüllerimizdeki güzellik ihtiyacı Garp nağmelerinin cereyanıyla hem-ahenk olacaktır. Bedîi zevkimizde meydana gelecek bu tekâmül memleketimizi mutlaka yükseltecek avâmilden biridir.

Sonuç olarak, bu makalelerde Musa Süreyya, yeni Türkiye'nin mûsikîde gerçekleştirmek istediği inkılabın nasıl olması gerektiğine dair

²⁹ Akıllı yiğitlik

³⁰ Bir, tek

³¹ Kulak aşinalığı

³² Kolaylaştırma

³³ Adım

kısa bilgiler verir. Ona göre Osmanlı'dan miras kalan mûsikî, başka milletlerin mûsikîsiyle karışmış, saflığını kaybetmiş Şark mûsikîsidir. Doğu milletlerinin mûsikîlerindeki karakter farklılıklarına rağmen Şark mûsikîsi kendine ait geniş repertuvara ve zengin enstrümanlara sahip olmuştur. Bu konuda pek çok müzisyen ve bestekâr kıymetli eserler meydana getirmişlerdir. Ancak bu eserler halkın hissiyatını, milletin ruhunu tam olarak yansıtamamaktadır. Çünkü bu müziğin daha bestelenmeden önce belirlenmiş kendine ait birçok kaidesi kuralı vardır. Yani bestelemeye belirlenen şeklin dışına kesinlikle çıkılmaz. Bu kurallar yerine getirildikten sonra estetik zevk, halkın hissiyatı göz önünde bulundurulur. Bu da hissiyatın tam olarak ortaya çıkmasına engel olmaktadır. Dolayısıyla bu zamana kadar baskın bir şekilde kendini gösteren Şark mûsikîsinin zincirlerinden kurtulup, halkın gerçek özüne hitap eden, kalplerinden kopup gelmiş, işlenmemiş bir cevher halinde kalmış, ihmal edilmiş halk ezgilerinin, "asrın fenniyyatı dahilinde işlenerek" yeniden ihya edilmesi gerekir. Milletlerin sinesinde yaşayan bu mûsikîyi ortaya çıkarmak şimdiye kadar mümkün olmamıştır. Çünkü Şark mûsikîsinin hükümler olan saltanatı başta olmak üzere birçok etken vardır bu hususta.

Musa Süreyya, halk mûsikîsinin Batı tekniği ile yani çok sesli hale getirilmesiyle meydana gelecek yeni millî mûsikînin ülke çapında yaygınlaşmasını sağlayacak imkân ve ortamın hazırlanmasını arzu etmektedir. Bu konuda zaten Mustafa Kemal'in önderliğinde Maarif Vekâleti ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının destekleyici bir politikasının olduğunu söylemektedir. Ona göre bu mûsikî politikasını memleketin her köşesine ulaştıracak vatansever hocalarımız olacaktır. Özellikle Maarif Vekâleti'nin mûsikî müfredatı komisyonunda Mesut Cemil ve Halil Bedii (Yönetken)'in olmasını oldukça sevindirici olarak karşılamaktadır. Bu komisyon aracılığıyla çok sesli eserler kitaplara devlet politikasına uygun bir şekilde ilave edilecektir. Bu ders kitaplarının neşriyle, yeni mûsikînin memleketin her tarafına köylere, kasabalara, şehirlere ulaşılması sağlanmış olacak. Kişisel çabadan ziyade devlet eliyle çok sesli mûsikînin sevdinilmesi ve Batı tarzı albümlerin yayınlanması, gençliğin ruhunun çok sesli mûsikîye karşı yakınlığının ve ilgisinin artmasına vesile olacaktır. Musa Süreyya'ya göre Batı mûsikîsi ve halk mûsikîsin-

den mahrum kalmak demek dahilerin insanlığa hediye ettikleri büyük eserlere karşı kulakların etrafına Çin seddi örmek demektir. Ona göre ruhumuzun güzellik/estetik ihtiyacı olan Batı melodilerinin kulaklarımızda gezinmesiyle ahenk sağlanmış olacaktır. Böylece sanatsal zevkimizde meydana gelecek bu gelişme aynı zamanda memleketimizin yükselmesinde önemli etkenlerden biri olacaktır.

Musa Süreyya'nın, yeni Türk musikisinin hangi musiki olacağına dair fikirleri, Ziya Gökalp'in yeni musiki modelinin şerhi mahiyetindedir. Bu mevzuda aydınlar çok farklı tutumlar sergilese de Batı müziği tarafında duran birçok yazar temelde aynı fikri savunmuştur.³⁴ Musa Süreyya'nın iki özgün yanı var. Birincisi yazılarında itidalli olması ikincisi yapılması gerekeni fiiliyata dökmesidir. Musiki inkılabı için düşünülen formül belli olsa da erken Cumhuriyet döneminde planlanan musiki inkılabının ne denli başarılı olduğu hususu da hala tartışılmaktadır.

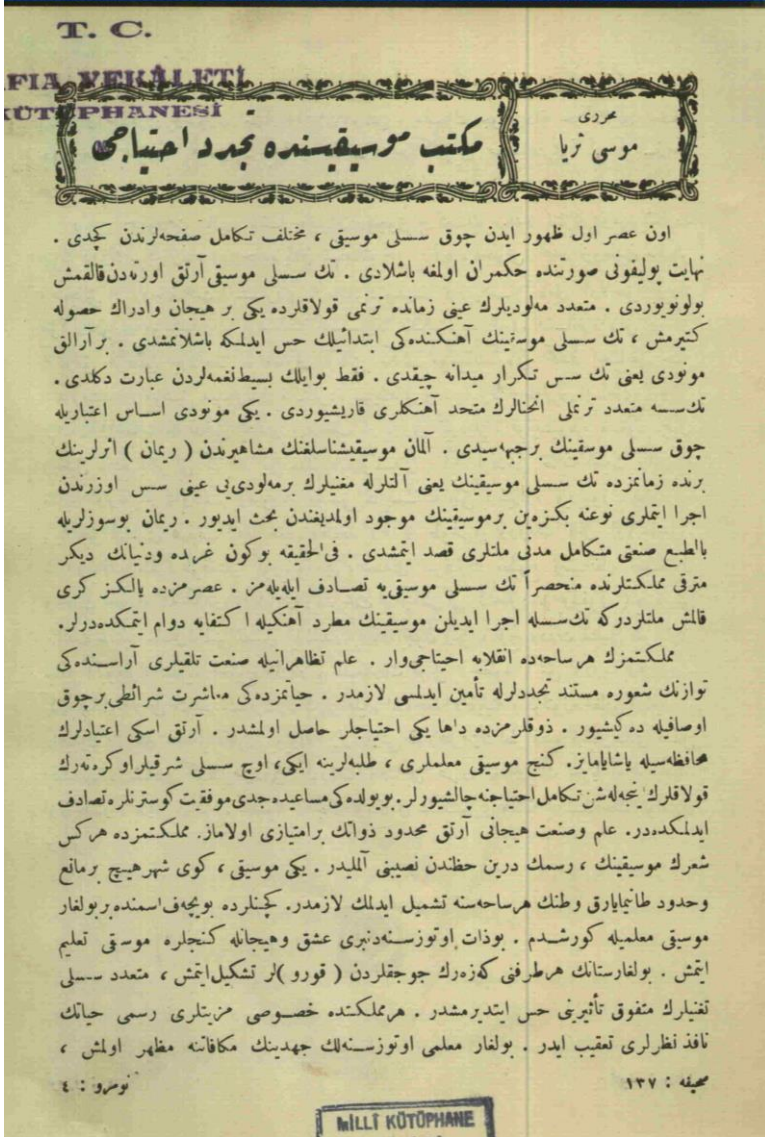
Kaynakça

- Arslan, Fazlı, *Müzikte Batılılaşma ve Son Dönem Osmanlı Aydınları*, Beyan Yay., İstanbul 2015.
- İhsanoğlu, Ekmeleddin vd., *Osmanlı Müsiki Literatürü Tarihi*, İrcica Yay., İstanbul 2003.
- İnal, İbnülemin Mahmut Kemal, *Hoş Sadâ*, İstanbul 1958.
- Kolukırık, Kubilay, *Türk Müzik Tarihinde Dârü'l-elhân ve Dârü'l-elhân Mecmuası*, Barış Kitabevi, Ankara 2014, s. 82.
- Musa Süreyya, "Mektep Müsikisinde Teceddüd İhtiyacı", *Dârülelhân Mecmuası*, sayı 4, (1 Ağustos 1340/1924), 137-138.
- Musa Süreyya, "Müsikimizin Âtisi", *Yeni İnci*, sayı 5, 1338 (1922), s. 14.
- Özcan, Nuri, "Musa Süreyya Bey", *DİA*, c. 31, s. 225-226.

³⁴ Bkz. Fazlı Arslan, *Müzikte Batılılaşma ve Son Dönem Osmanlı Aydınları*, Beyan Yay., İstanbul 2015.

Mûsikîmizin Âtisi

Mektep Müsikişinde Teceddüd İhtiyacı- ilk sayfa

تورکک المہیسی

بستگاری : موسیٰ سبیا

ترجی : لاسراہ نامی

سارمیں ماتم بوداری ،
ساز بکری ادواری ،
پوزی بوکوه بوداری ،
سن حجاب ایت یاری .

نہ بر یازقی دینی تڑہ ،
نہ سنس ورن سسزہ ،
حضور کدہ کادک دتڑہ ،
سندھ عنایت یاری .

ہرچہرہ تڑہ بابائیں ،
یاری سنر یازبہ آئیں ،
سوروندورمہ آنتون تائیں ،
تڑہ یازدم ایت یاری ..

بر کون صباح اولور دیہ ،
قائلادی ہراشکنجہیہ ،
بوفلا آئیل کبہیہ ،
ویر بر نہایت یاری ..

✻

Türkân İlahisi başlıklı bir bestesi. Beste Musa Süreyya.
Büyük Mecmau sayı. 11, sayfa, 167 (18 Eylül 1919)

(İjigül'da)
Nihāvand
İsmet Paşa
Cand'an Bin Hürmet' sına
Eğİsmli İsmet Paşa
Musa Süreyya

شا پامت عصلی شانای گا سامت حوبک دن جان
 دك عن شا یا بیک اولفر ظفمو کی ده بد کوز سک تودای
 نشان دی زان او بیجا راک تا من دو اور نان یو دو اول فاد له
 شا پامت عصلی شانای گا سامت حوبک دن جان سی دو اور
 متا یا بیک اول فر ظفمو کی ده بد کوز سک تودای

کشفی

حاندبه يك حرمه گكا
 ای سانی عصمت یاسا
 ای نور کله کوز سانی
 نظر اول بیک یاسا
 هر شفوه کوکلدر
 شا بیک شراه دولو
 سیه سک بزه کوسون
 چه کوز قوی کوسه بول
 سه سک عفرک راهسی فر راه
 سه سک بزه تا کر بیک ارمنانی